

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
37-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 100
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
t r -ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 021

listy "A" ↓
"B" ↓



Gdańsk

5. Wil. Brzo. AR

† Selmanowicz Feliks
ps. „Zagonicznyk”

M: 1602/2540 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Selmanowicz Feliks

T: IV. 1602/2540 Pom.

Golanisk 5. Wileńskie
Brnyg. A II

1./1. Relacja k. 2 s. 1-2

1/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

1/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5. Inne

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne : k. 4

VI. Fotografie *dwie ikony grafii*

I/1. Delacja: Selmanowicz Feliks:

1. Niwinski J., Za świątą sprawę, 197 gdańsk,
2011, s. 43, kserokop. (biogram S.F.) k. 2 s. 1-2



Piotr Nizimski, Za świętą sprawę, 1941,
Gdańsk. IOM.

1

FELIKS SELMANOWICZ „ZAGOŃCZYK”



Urodził się 6 VI 1904 r. w Wilnie w rodzinie rzemieślniczej, jako syn Franciszka i Anny z Zacharewiczów. Ukończył pięć klas gimnazjum. Brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej z 1920 r. jako ochotnik. W latach 1921–1923 był związany z Oddziałem II Sztabu Wojska Polskiego. W roku 1923 przeszedł do cywila w stopniu sierżanta. Pracował jako pracownik biurowy.

Zmobilizowany ponownie 25 VIII 1939 r. został przydzielony do Korpusu Ochrony Pogranicza. Brał czynny udział w walkach obronnych przeciw Armii Czerwonej. Po ich zakończeniu został internowany przez władze litewskie. Szybko zbiegł z obozu inter-

nowania i powrócił do Wilna. Tam nawiązał kontakt z konspiracją, najprawdopodobniej z organizacją Koła Pułkowe. Został aresztowany przez policję litewską w 1940 r. za udział w konspiracji, lecz po dwunastu tygodniach zwolniono go z powodu braku dowodów. Od chwili zwolnienia ukrywał się, korzystając z fałszywych dokumentów wystawionych przez wileńską komórkę legalizacji.

W styczniu 1944 r. odkomenderowany został do 3. Wileńskiej Brygady AK por. Gracjana Fróga „Szczerbca”, a następnie został przeniesiony do 5. Wileńskiej Brygady AK (→) mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”, gdzie pełnił funkcję zastępcy dowódcy plutonu. Dał się poznać jako surowy, lecz sprawiedliwy dowódca. Wkrótce też został awansowany do stopnia ppor. czasu wojny. W czasie walk był dwukrotnie ranny. W maju 1944 r. objął dowództwo kompanii w 4. brygadzie ppor. Longina Wojciechowskiego „Ronina”. Funkcję tę pełnił do rozbrojenia brygady przez wojska sowieckie 18 VII 1944 r.

Po rozbrojeniu podzielił los innych żołnierzy. Był internowany w Kałudze, skąd udało mu się zbiec 20 IV 1945 r. i przedostać do Wilna. Nawiązał tam kontakt z pozostałą siatką konspiracyjną i przy jej pomocy wyjechał w październiku 1945 r. transportem repatriacyjnym do Polski.

Na przełomie lat 1945/1946 nawiązał kontakt z mjr. „Łupaszka”. W odtwarzanej na Pomorzu 5. Wileńskiej Brygadzie AK objął dowództwo pięciosobowego samodzielnego patrolu bojowo-dywersyjnego na okręg gdańsko-olsztyński, który miał zdobywać środki na działalność organizacyjną. Od marca do czerwca 1946 r. oddział ten dokonał szeregu akcji m.in. w Gdańsku, Sopocie, Olsztynie i Tczewie, zdobywając broń oraz gotówkę, która przekazana została oddziałowi „Łupaszki”. Jednocześnie koordynował działalność innych patroli dywersyjnych.

Wydał też ulotkę skierowaną do żołnierzy wojska polskiego w nakładzie 900 egzemplarzy. Został aresztowany 17 VII 1946 r. w Gdańsku i osadzony w miejscowym więzieniu.

Miesiąc później Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku skazał go na karę śmierci, utratę praw obywatelskich i praw honorowych na zawsze oraz przepadek całego mienia. Prośba o łaskę została odrzucona. Prawdopodobnie wyrok został wykonany przed jej rozpatrzeniem. Egzekucja odbyła się w piwnicy gdańskiego więzienia 28 VIII 1946 r. Razem z nim stracona została (→) Danuta Siedzik „Inka”. Pochowany został prawdopodobnie na gdańskim cmentarzu garnizonowym.

Ożeniony z Apolonią ze Skoczyców, ojciec Feliksa i Reginy.

Za walki w okresie 1918–1923 został odznaczony Krzyżem Zasługi Wojsk Litwy Środkowej oraz Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918–1920. W okresie międzywojennym otrzymał dwa Medale za Długoletnią Służbę, zaś w 1932 r. Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. W 1944 r. został odznaczony przez Komendę Armii Krajowej Krzyżem Walecznych.

„Przysięgaliśmy, że będziemy walczyć aż do odzyskania wolności. Rząd komunistyczny uważaliśmy za samozwańczy i nielegalny, bo został ustanowiony przez Sowietów. Nikt ich nie wybierał. Komuniści twierdzili, że my działamy nielegalnie, my uważaliśmy, że to oni są nielegalni. Uznawaliśmy rząd w Londynie. Walczyliśmy z Niemcami całą wojnę, a oni pojawili się przez nikogo niewyberani, i to jeszcze z sowieckimi bagnetami. Jakie mieli pełnomocnictwa? Jakie mieli prawo nazywać się legalną władzą? To oni działali bezprawnie. My uważaliśmy, że oni są wrogiem – nowym okupantem. Dlatego walczyliśmy dalej o wolność. Takie było stanowisko „Łupaszk”. To, jak Polska będzie wyglądała po zakończeniu tej walki, nie było przedmiotem naszych rozmów, to już nie było zadanie żołnierza. Chcieliśmy tylko, aby naród mógł sam zdecydować”.

„Nie było czasu na strach...”

T:R: 1602/2510 Rom.

Golau sk

Selmanowicz Feliks

V. Slawty informacyjne
lc. 4

+ Selmanowicz Feliks
ps. "Zagoniszki"

ROTK 1

zob: T. A. - 204/813 Szendzielerski Zygmunt
art. "Egzekucja ..."

Wz. III, 102

ppor. Salmomowicz Feliks
ps. "Lagomyszk"

"42" 2

dca patrolu dyspozycyjnego
oobtworsomej w IV 1946 w Borach
Tucholskich V Brygady Wileńskiej.

zob. Krajewski K. i in., Łotmiene
wyklicy..., W-wa 2002, s. 378
(kibel. IP PPK)

Wz. V, 105

Selmanaŭičas Feliks

ps. "Łogonicsyk"

s. Franciszka, nr. 6.06.1904 r. w Wilnie,
stracony 28.08.1946 (Gdański)

dowódca V Wileńskiej Brygady Ak pod
dowodztwem Zygmunta Siendzielarskiego ps. "Zupanko",

Łob. Skazani na karę śmierci, Gdańsk 2009, s. 102
(bibl. FAPAK).

JK.10.

"Ak"
3

Selmanowicz Feliks

p.s. „Zagomiszki”

Golaniśki⁴
5. Wil. Brzeg.
FK

Tca grupy wybitnego - propa-
gandowy - oddz. „Lupaski”
zob. Inf. o nielegalnych antypaństwowych
organizacjach i bandach zbrojnych
działających w Polsce dwudziestym
l. 1944-1956, W-wa 1964, s. 35

1/11 40.